

Iwona Janowska*

Tamara Czerkies, *Bliżej tekstów*, Wydawnictwo Hankuk Univeristy of Foreign Studies, Seoul 2016, ss. 270

Podręcznik *Bliżej tekstów* został opracowany w oparciu o doświadczenia Autorki zdobyte w trakcie nauczania polszczyzny w Hankuk University of Foreign Studies w Korei Południowej oraz w pracy z przyszlými nauczycielami języka polskiego jako obcego. Adresowany jest do studentów koreańskich uczących się języka polskiego na poziomach B.1+ / B.2+. Publikacja liczy 270 stron, na które składają się: wstęp, wskazówki metodyczne, materiał nauczania – podzielony na dziewięć rozdziałów oraz klucz do zadań i bibliografia.

Autorka dokonała selekcji tekstów literackich dla potrzeb nauczania języka i kultury polskiej oraz zaproponowała konkretne sposoby (metody, techniki) ich wykorzystania na zajęciach. Jak precyzuje, przy wyborze tekstów kierowała się własnymi preferencjami i doświadczeniem zawodowym, starając się dobrać je do specyfiki odbiorcy, poziomu intelektualnego i językowego uczących się oraz zakładanych celów dydaktycznych.

Fragmety literackie pogrupowano tematycznie wokół zagadnień, których zapowiedzi pojawiają się w tytułach poszczególnych rozdziałów i towarzyszących im ilustracjach, co pomaga rozbudzać ciekawość i oczekiwania użytkowników podręcznika. Zaproponowano następujące tematy: różnice między narodami (polskim i koreańskim), portrety kobiet i mężczyzn oraz pełnione przez nich role społeczne, dzieciństwo – nakazy i zakazy, przemijanie – zmiany wyglądu, starość, śmierć i uroczystości pogrzebowe, młodość oraz małżeństwo, konflikty polityczne i wojny, osoby reprezentujące władzę – pełniące funkcje kierownicze. W tytułach rozdziałów podano w ramach nazwiska autorów, których utwory zostały zamieszczone, co ułatwia tworzenie wizerunku pisarza i jego twórczości. Każda jednostka podręcznikowa (zwana rozdziałem) składa się z kilku tekstów, są to np. wiersze, fragmenty prozy, piosenki. Uczący się mają możliwość zapoznania się z twórczością: Jana Twardowskiego, Wisławy Szymborskiej, Haliny Poświatowskiej, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Olgi Tokarczuk, Mariana Stali, Małgorzaty Hillar, Jonasza Kofty, Jeremiego Przybory, Mariana Hemara, Jana Marxa, Zbigniewa Herberta, Sławomira Mrożka.

Poziom trudności tekstów jest bardzo zróżnicowany, co umożliwia pracę z podręcznikiem na różnych poziomach zaawansowania językowego. Materiał w nim zawarty można realizować w dowolnej kolejności – dotyczy to zarówno całych rozdziałów, jak i poszczególnych utworów. Jak słusznie podkreślono we wstępie, stając przed wyborem tekstu czy rozdziału, nauczyciel musi jasno sprecyzować, dlaczego wybrał właśnie ten a nie inny fragment, jakie konkretne cele językowe i pozajęzykowe pozwoli on osiągnąć.

* iwona.janowska@uj.edu.pl; Katedra Języka Polskiego jako Obcego, Wydział Polonistyki, Uniwersytet Jagielloński, 31-044 Kraków, ul. Grodzka 64.

Zasadniczym celem podręcznika jest pomoc w rozwijaniu działań językowych oraz kompetencji leksykalnej i semantycznej. Wybrane utwory literackie umożliwiają przede wszystkim kształcenie sprawności rozumienia tekstu pisanego oraz tworzenia wypowiedzi ustnej na podstawie treści w nich zawartych. W niektórych rozdziałach przewidziano również tematy dłuższych wypracowań (studenci wybierają jeden z zaproponowanych tematów i rozwijają go na podstawie poznanych utworów). Znaczące miejsce zajmuje praca nad słownictwem: ćwiczenia i zadania zaproponowane przy każdym utworze służą utrwalaniu słownictwa i poznawaniu nowych struktur.

Niemniej ważny dla Autorki jest rozwój kompetencji ogólnych użytkowników języka. Proponowane w podręczniku zadania rozwijają wiedzę pochodzącą z „krzyżowania się spojrzeń”, postawy, zdolność do nawiązywania kontaktów i relacji między kulturami, zdolność do refleksji na temat własnej kultury. Umożliwiają także otwarcie się na inność, wyjście z centrum uwagi, odgrywanie roli pośrednika kulturowego, relatywizowanie własnego systemu odniesień kulturowych, rozwiązywanie nieporozumień kulturowych oraz mobilizację nabytej wiedzy w celu odkrywania nowych doświadczeń, zachowań, systemów wartości i wierzeń.

Blżej tekstów – zbiór literackich materiałów autentycznych – obudowany został dobrze skonstruowanymi zadaniami, które ułatwiają rozwijanie umiejętności językowych i odkrywanie elementów kulturowych. Zadania odnoszące się do poszczególnych tekstów pełnią nie tyle funkcję kontrolną, co wspomagającą uczenie się, ułatwiają zrozumienie informacji zawartych w utworach, obligują do wnikliwej analizy tekstów. Na uwagę zasługuje typ zadania, które w każdej jednostce występuje jako pierwsze i poprzedza pracę na tekstach literackich. Tak zwane *Zadanie 1* zawiera kilka pytań lub poleceń zachęcających do przedyskutowania w grupach lub parach zagadnień związanych z główną tematyką rozdziału. Autorka proponuje niekiedy interpretację krótkich, ciekawych powiedzeń, przysłów, opinii, stymulując w ten sposób reakcje werbalne studentów. Na przykład rozdział drugi o tytule *Ty i ja to światy dwa – próby opisanie kobiety i mężczyzny* rozpoczyna seria ćwiczeń, których zadaniem jest wyczulenie na tematykę i przygotowanie leksykalne. Ćwiczenie pierwsze i drugie zachęca do wypowiedzi monologicznej, bądź dyskusji. Jest to najpierw pytanie o postrzeganie roli kobiety i mężczyzny w kulturze koreańskiej, a następnie interpretacja cytatu Napoleona Bonaparte: „Bóg także próbował być autorem i jego proza to mężczyzna, poezja kobieta”. Kolejna dwa ćwiczenia polegają na zapisaniu skojarzeń, jakie wywołuje współczesna koreańska kobieta i współczesny koreański mężczyzna oraz uzupełnienie tabeli przymiotnikami określającymi kobiety i mężczyzn.

Faza wstępna zapowiada, co będzie przedmiotem zasadniczych zajęć, pozwala antycypować treści i ułatwia zapamiętywanie. Jest to bez wątpienia jedna z podstawowych zalet tego podręcznika. Autorka hołduje bowiem zasadzie budowania nowej wiedzy na tej, która została już przyswojona oraz stwarza możliwość przypomnienia, uaktywnienia umiejętności niezbędnych do opanowania nowego materiału.

W recenzowanym podręczniku konsekwentnie realizowane są założenia podejścia międzykulturowego. Jest to świadome działanie pedagogiczne mające na celu włączenie uczących się w dynamiczny proces wymiany między różnymi kulturami, odejście od monolitycznej wizji kultury i akceptację wielo- i różnokulturowości. Praca z recenzowanym podręcznikiem oznacza więc wyjście poza proste zrozumienie innej grupy kulturowej, to raczej budowanie pomostów

między kulturami w celu wymiany i wzajemnego ubogacenia. Uczący się mają nie tylko okazję, by poznać bliżej polską kulturę, ale również zdystansować się do własnych zwyczajów kulturowych.

Autorka podręcznika, przebywając na co dzień w kraju ojczystym studentów, miała doskonałe warunki do „zanurzenia się” w ich rodzimej kulturze. To doświadczenie znalazło wyraz w stosownych działaniach pedagogicznych. W każdym rozdziale zamieszczono rubrykę zatytułowaną *Zderzenia kultur – porównania*. Dla przykładu, po realizacji pierwszego rozdziału studenci odnotowują podobieństwa lub różnice pomiędzy Koreą a Polską w sposobie podejścia do cudzoziemców, zaś w rozdziale czwartym zamieszczono polecenie: „[...] jak obie kultury traktują przemijanie i związane z tym zmiany – podobnie czy inaczej?”. Pracując w parach lub grupach, uczący się wypełniają tabelkę, specjalnie opracowaną do tego celu, w której odnotowują podobieństwa i różnice kulturowe.

Bliżej tekstów autorstwa Tamary Czerkies to wartościowa, długo oczekiwana pomoc dydaktyczna dla nauczycieli i uczniów, która uświadamia, że nauczanie/uczenie się języka oraz kultury to proces nieustannej reorganizacji i rekonstrukcji wyobrażeń uczącego się odnośnie kultury docelowej, ale również odkrywanie specyfiki własnej kultury. Przepięknie wydana, przejrzysta, estetyczna książka stanowi źródło inspiracji zarówno dla nauczycieli, jak i studentów. To podręcznik skłaniający do refleksji nad pracą z uczniem o specyficznych potrzebach edukacyjnych, a także ukierunkowany na innowacyjne ujęcia i rozwiązania w kształceniu językowym.